

11 ผลการดำเนินงานที่สำคัญเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ชุดที่ 3

1. เรื่อง ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน กรณีการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (National Action Plan on Business and Human Rights-NAP) (รายงานผลการตรวจสอบ ที่ 2/2561)

สาระสำคัญ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้พิจารณาคำร้องเรียนขอให้ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนในรอบเกือบสองทศวรรษที่ผ่านมาพบว่า การดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจที่ดำเนินการโดยภาครัฐหรือภาคเอกชนมีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนมากขึ้น จากสถิติการร้องเรียนต่อ กสม. ระหว่างปี 2544-2560 ปรากฏว่า การละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจในประเทศไทยส่วนใหญ่ส่งผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมซึ่งเกิดจากการดำเนินกิจการ เช่น การบริหารจัดการพลังงาน การประกอบกิจการเหมืองแร่โครงการพัฒนาหรือการลงทุนขนาดใหญ่ เป็นต้น ทั้งที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และจากโครงการลงทุนหรือการพัฒนาทั้งของรัฐและเอกชนสัญชาติไทยในประเทศเพื่อนบ้านและปัญหาสิทธิแรงงาน แรงงานข้ามชาติ และสิทธิมนุษยชนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและกลุ่มเปราะบาง ปัญหาดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะทวีความซับซ้อนมากขึ้น เมื่อประเทศไทยมีนโยบายเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ การค้า การเงิน และการลงทุนระหว่างประเทศ ส่งผลให้บริษัทข้ามชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทยจำนวนมาก ในขณะที่การส่งออกสินค้าของประเทศไทยก็เผชิญหน้ากับการใช้มาตรการ กีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีของประเทศคู่ค้าเพิ่มมากยิ่งขึ้น เช่น กรณีการให้ใบแดงของสหภาพยุโรปต่อการทำประมงของไทย เนื่องจากถูกมองว่าการทำประมงของไทยนั้นมีลักษณะเป็นการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing หรือ IUU Fishing) มาตรการเหล่านี้ถือว่าเป็นมาตรการทางการค้าที่มีใช้ภาษีอย่างหนึ่งที่น่ามาบังคับใช้ต่อประเทศที่มีการส่งออกสินค้าประมงไปยังสหภาพยุโรป ส่งผลกระทบอย่างมากต่อรัฐบาลไทยตลอดจนผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมประมง รวมทั้งกลุ่มแรงงานไทยและกลุ่มแรงงานต่างด้าวหลายหมื่นคนในอุตสาหกรรมประมง หรือการจัดระดับสถานการณ์การค้ามนุษย์ของกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาในรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons Report-TIP Report) ส่งผลกระทบต่อภาคการค้าและอุตสาหกรรมส่งออก ทำให้สินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและการประมงของประเทศไทย ถูกห้ามนำเข้า และอาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของสินค้าไทยในสายตาผู้บริโภคชาวต่างชาติ รวมถึงทำให้ประเทศไทยอาจถูกตัดสิทธิพิเศษทางการค้าและมาตรการการช่วยเหลือด้านต่าง ๆ จากประเทศคู่ค้ารายสำคัญอีกด้วย

กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่าคำร้องเรียนประเด็นดังกล่าวมีลักษณะที่ไม่อาจดำเนินการแก้ไขปัญหาให้เสร็จสิ้นได้เฉพาะตัวเป็นรายกรณี แต่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการแก้ไขกฎหมาย นโยบาย และแนวปฏิบัติที่ต้องอาศัยการบูรณาการความร่วมมือจากหลายภาคส่วน เพื่อแก้ไขปัญหาและป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในเรื่องนั้นหรือลักษณะเดียวกันนั้นขึ้นอีก และในปี 2554 (ค.ศ. 2011) องค์การสหประชาชาติได้ให้ความเห็นชอบกับหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights-UNGPs) ต่อมาในปี 2557 คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (UN Human Rights Council) ได้มีข้อมติให้ประเทศสมาชิกดำเนินการจัดให้มีแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (National Action Plan on Business and Human Rights-NAP) ด้วยเหตุนี้ ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงกฎหมายภายใน กฎระเบียบ และสภาพแวดล้อมให้ตอบสนองต่อประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนโดยสอดคล้องกับมาตรฐานสากลมากยิ่งขึ้น

กสม. จึงมีมติให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เกี่ยวกับกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (NAP) เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนไปยังคณะรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 (3) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 26 (3) และมาตรา 42 จำนวน 12 ประเด็น ดังนี้

- (1) ควรระบุการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและมาตรการแก้ไขปัญหาด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย
- (2) ควรกำหนดหลักเกณฑ์เบื้องต้นที่องค์กรธุรกิจที่ตั้งอยู่ในดินแดนหรือเขตอำนาจอธิปไตยของไทยต้องปฏิบัติตามหลักการชี้แนะแห่งสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน และให้เคารพต่อหลักการสิทธิมนุษยชน
- (3) ควรมีการจัดทำรายงานการประเมินสภาพแวดล้อม สถานการณ์สำคัญด้านธุรกิจและกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้น ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย รวมทั้งการศึกษาประเด็นปัญหาและช่องว่าง และการประเมินแนวโน้มสถานการณ์ด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนและปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นภายในประเทศ (National Baseline Assessment-NBA)
- (4) ควรระบุถึงการนำนโยบายว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม
- (5) ควรระบุหลักประกันที่จะทำให้รัฐวิสาหกิจเป็นผู้นำในการเคารพและส่งเสริมการทำธุรกิจที่เคารพสิทธิมนุษยชน โดยอาจกำหนดแผนการบรรจุบทบัญญัติให้มีกลไกการกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจโดยการคำนึงถึงหลักการด้านสิทธิมนุษยชนไว้ในกฎหมายการพัฒนาการกำกับดูแลและบริหารรัฐวิสาหกิจ รวมถึงการประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน และการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence) ในการดำเนินการของรัฐวิสาหกิจด้วย

(6) ควรระบุถึงการรับประกันให้มีการเคารพสิทธิมนุษยชนในกิจกรรมทางธุรกิจ ซึ่งอาจได้รับการสนับสนุน และให้ประกันการลงทุน อีกทั้งควรใช้หลักการประเมินความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชนและการเฝ้าระวังด้านสิทธิมนุษยชน อย่างจริงจังในการจัดทำบริการสาธารณะและสัญญาการร่วมลงทุน

(7) ควรระบุหลักประกันการเคารพสิทธิมนุษยชนในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

(8) ควรระบุถึงแผนการบูรณาการ และประกันความสอดคล้องประสานด้านนโยบายในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนภายในหน่วยงานของรัฐ รวมไปถึงการระบุแนวนโยบายและเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ ฉบับต่าง ๆ

(9) ควรระบุหลักการสำคัญที่จะประกันว่าการลงนามในสนธิสัญญาด้านการค้าระหว่างประเทศของไทยจะไม่ ส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชน

(10) ควรระบุแผนงานและรายละเอียดในการเพิ่มศักยภาพ ความรู้ การแก้ไขปัญหาความไม่เท่าเทียมกัน รวมถึงอุปสรรคในการเข้าถึงกระบวนการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากกิจกรรมทางธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเปราะบาง

(11) ควรระบุถึงแผนการ มาตรการ แนวทาง และวิธีการการแก้ไขปัญหาช่องว่างทางกฎหมายและ กระบวนการทางปกครองที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

(12) ควรระบุถึงกลไกการเยียวยานอกกระบวนการยุติธรรมของรัฐ และกฎหมายว่าด้วยการเยียวยานอกกระบวนการยุติธรรม กลไกการร้องทุกข์นอกกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสม

ความสำเร็จในการดำเนินงาน

คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อ วันที่ 28 สิงหาคม 2561 รับทราบสรุปผลการพิจารณาดำเนินการตามที่กระทรวง พาณิชย์ได้นำเสนอ โดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้าในฐานะเป็นหน่วยงานหลักในการจัดประชุมหารือร่วมกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาดำเนินการตามข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครอง สิทธิมนุษยชนของ กสม. แล้วมีมติเห็นชอบกับข้อเสนอของ กสม. ทั้ง 12 ประเด็น ซึ่งครอบคลุมการจัดทำนโยบาย ว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติโดยคำนึงถึงปัญหาอุปสรรคและข้อท้าทาย การกำหนดให้รัฐวิสาหกิจเป็นผู้นำในการส่งเสริมการทำธุรกิจที่เคารพสิทธิมนุษยชน รวมถึงแนวทางมาตรการแก้ไข ปัญหาช่องว่างทางกฎหมายและกระบวนการปกครองที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม การมีกลไก เยียวยาและร้องทุกข์นอกกระบวนการยุติธรรมของรัฐที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ กระทรวงพาณิชย์ได้เสนอให้ส่ง รายงานสรุปผลการพิจารณาข้างต้นให้กระทรวงยุติธรรมเพื่อนำไปประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่า ด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของประเทศต่อไป

ต่อมา คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อ วันที่ 29 ตุลาคม 2562 เห็นชอบและประกาศใช้แผนปฏิบัติการระดับชาติ ว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2562-2565) ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอส่งผลให้ไทยเป็น ประเทศแรกในเอเชียที่ประกาศใช้แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

2. เรื่อง ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน กรณีปัญหาพนักงานจ้างเหมาบริการในหน่วยงานของรัฐไม่ได้รับความเป็นธรรมในการปฏิบัติงาน (รายงานผลการตรวจสอบ ที่ 157/2559)

สาระสำคัญ

สืบเนื่องจากปี 2541 คณะรัฐมนตรี (ครม.) ได้มีมติเรื่องการปฏิรูประบบราชการ เพื่อปรับลดอัตรากำลังภาครัฐ ต่อมาเมื่อปี 2548 กรมบัญชีกลางได้มีหนังสือแจ้งเวียนหน่วยงานรัฐให้จ้างเอกชนดำเนินงาน โดยไม่ถือเป็นการจ้างลูกจ้างของส่วนราชการ ไม่ถือเป็นการจ้างแรงงาน และไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานและกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม ภายหลังหน่วยงานของรัฐได้ดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวแล้ว ได้มีเรื่องร้องเรียนมายังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ว่า พนักงานจ้างเหมาบริการในหน่วยงานของรัฐไม่ได้รับความเป็นธรรมในการปฏิบัติงาน ตั้งแต่ปี 2549 โดยระบุว่า ไม่ได้รับสวัสดิการต่าง ๆ ทั้งที่ทำงานเช่นเดียวกับข้าราชการและลูกจ้างชั่วคราว และไม่ได้รับการคุ้มครองตามสิทธิขั้นพื้นฐานหรือมาตรฐานขั้นต่ำที่ลูกจ้างทั่วไปพึงมีสิทธิได้รับ ซึ่ง กสม. เห็นว่าการกระทำของหน่วยงานภาครัฐต่อกลุ่มพนักงานจ้างเหมาบริการเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จึงได้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวไปยังรัฐบาลที่ผ่านมาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ปี 2553 แต่ยังไม่มีความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม และยังมีคำร้องมายัง กสม. อย่างต่อเนื่อง

กสม. ชุดปัจจุบันจึงได้หยิบยกปัญหาเรื่องดังกล่าวมาพิจารณา โดยเห็นว่า ลักษณะการปฏิบัติงานของพนักงานจ้างเหมาบริการเหมือนกันกับการปฏิบัติงานของข้าราชการและลูกจ้างชั่วคราว กล่าวคือ พนักงานจ้างเหมาบริการต้องมาทำงานตามวันเวลาราชการ ต้องปฏิบัติงานอื่นตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายอันมีลักษณะการจ้างที่เป็นไปตามสัญญาจ้างแรงงาน แต่ไม่ได้รับสิทธิในสวัสดิการต่าง ๆ ทั้งยังถูกหักเงินค่าจ้างในกรณีที่ไม่มาปฏิบัติงานด้วย การจัดจ้างพนักงานจ้างเหมาบริการในรูปแบบสัญญาจ้างทำของจึงเป็นการอำพรางสัญญาจ้างแรงงานอันเป็นนิติสัมพันธ์ที่แท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดคดีหมายเลขแดงที่ อ.349/2556 ลงวันที่ 3 พฤษภาคม 2556 และคดีหมายเลขแดงที่ อ.531/2557 ลงวันที่ 20 ตุลาคม 2557 ส่งผลให้พนักงานจ้างเหมาบริการไม่ได้รับการคุ้มครองในฐานะลูกจ้าง อันกระทบต่อสิทธิของบุคคลในเรื่องการประกอบอาชีพตามที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองไว้ การดำเนินการจ้างพนักงานจ้างเหมาบริการในหน่วยงานรัฐจึงเป็นการผลกระทบทำให้บุคคลมิได้รับสิทธิในสวัสดิการขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกับข้าราชการหรือลูกจ้างของรัฐ ซึ่งขัดกับหลักการว่าบุคคลควรได้รับค่าตอบแทนที่เท่าเทียมกันในงานลักษณะเดียวกัน (equal pay for equal work) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (ICESCR) ข้อ 7 ที่ให้การรับรองสิทธิของทุกคนที่จะมีสภาพการทำงานที่ยุติธรรมและน่าพึงพอใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องค่าตอบแทนที่เป็นธรรม และค่าตอบแทนที่เท่าเทียมกันสำหรับงานที่มีคุณค่าเท่ากัน โดยปราศจากความแตกต่างในเรื่องใด

จึงมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 (3) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 26 (3) ประกอบมาตรา 36 และมาตรา 42 ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยขอให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหาแนวทางหรือมาตรการในการคุ้มครองสิทธิแรงงานขั้นพื้นฐานของพนักงานจ้างเหมาบริการ ซึ่งอาจพิจารณาใช้ระบบพนักงานของรัฐ หรืออาจพิจารณาให้สิทธิประโยชน์ที่ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานของสิทธิตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 เช่น ได้รับสิทธิในการลาป่วย ลาพักผ่อน โดยได้รับค่าตอบแทนระหว่างลา ได้รับการเลื่อนเงินเดือนหรือค่าตอบแทนการทำงานที่คุ้มค่า สิทธิในการรักษาพยาบาลที่เหมาะสม สิทธิประกันสังคม หรือได้รับการคุ้มครองในลักษณะของลูกจ้างรับเหมาค่าแรง ทั้งนี้ ในระยะยาวรัฐบาลควรศึกษาและพิจารณาทบทวนกรอบอัตราค่าจ้างภาครัฐในปัจจุบันว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องกับภาระหน้าที่ของส่วนราชการนั้น ๆ เพียงใดด้วย

ความสำเร็จในการดำเนินงาน

รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องศึกษาแนวทางและความเหมาะสมตามข้อเสนอแนะของ กสม. เสนอต่อคณะรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2563 โดยกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหา 2 ระยะ คือ ระยะเร่งด่วน กรมบัญชีกลางจะจัดทำหนังสือชักชวนเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับส่วนราชการให้ดำเนินการจ้างให้ถูกต้องตามประเภทของงาน หากเป็นการจ้างเหมาบริการ (จ้างทำของ) ต้องไม่เป็นลักษณะการจ้างแรงงาน และไม่มีลักษณะการควบคุมบังคับบัญชาหรือการลงชื่อปฏิบัติงาน โดยให้พิจารณาจากวัตถุประสงค์ของงานเป็นสำคัญ สำหรับอัตราจ้างควรพิจารณาในอัตราที่เหมาะสมและเป็นธรรม ต้องไม่จ่ายในอัตราต่ำเกินไป โดยคำนึงถึงสภาพการทำงาน ลักษณะงาน และอัตราตลาด เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับผู้รับจ้าง และเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดในอนาคต ในระยะยาว ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวบรวมข้อมูลและพิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหาเชิงระบบให้เป็นรูปธรรมต่อไป

3. เรื่อง ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบ อันเกี่ยวกับสิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา กรณีการเปิดเผยประวัติการกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน (รายงานผลการตรวจสอบ ที่ 4/2560)

สาระสำคัญ

จากกรณีที่มีการอนุญาตให้เปิดเผยประวัติการกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชนหลายกรณี ทั้งที่เด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้น ได้รับการปกป้องคุ้มครองตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็ก และเยาวชน หรือกฎแห่งกรุงปักกิ่ง อีกทั้ง ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 84 วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนดังกล่าวไว้ว่า เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน ห้ามมิให้เปิดเผยหรือนำประวัติการกระทำความผิดอาญาของเด็กและเยาวชนไปพิจารณาให้เป็นผลร้ายหรือเป็นการเลือกปฏิบัติอันไม่เป็นธรรมแก่เด็กและเยาวชนนั้นไม่ว่าทางใด แต่ในทางปฏิบัติยังไม่มีกระบวนการดำเนินการให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการเก็บประวัติการกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชนมิให้เปิดเผย ส่งผลให้เด็กและเยาวชนไม่ได้รับการคุ้มครองตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและไม่เป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่ให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ

กสม. ได้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งข้อเสนอในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบหรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 (3) ไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พร้อมทั้งส่งรายงานดังกล่าวไปยังไปยังศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง และกระทรวงยุติธรรม เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) ข้อเสนอในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง

ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติพิจารณาทบทวนมติเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลประวัติการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยแก้ไขระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 32 การพิมพ์ลายนิ้วมือ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2557 เพื่อกำหนดเกี่ยวกับการคัดแยกประวัติการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน และบัญชีทะเบียนประวัติของเด็กและเยาวชนไว้ในหมวดใดหมวดหนึ่ง โดยเฉพาะ แยกจากกรณีการกระทำผิดของบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะข้อ 1.11 ให้เปลี่ยนเป็น “คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กและเยาวชนกระทำความผิด” และข้อ 4.3 ให้เพิ่ม “ซึ่งไม่ใช่กระทำความผิดของเด็กและเยาวชน”

2) ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรกำชับหน่วยงานในสังกัดในเรื่องการพิจารณาอนุญาตให้เปิดเผยประวัติอาชญากรรมของเด็กและเยาวชนนั้น จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 และระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิเด็ก และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ

ความสำเร็จในการดำเนินงาน

เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2562 กองทะเบียนประวัติอาชญากร ได้มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงการดำเนินการตามข้อเสนอแนะของ กสม. ขอให้แก้ไขข้อความของระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจที่ไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 32 การพิมพ์ลายนิ้วมือ ข้อ 1.11 โดยคณะกรรมการวินิจฉัยข้อมูลข่าวสาร สาขาสังคมการบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย ได้วินิจฉัยรายละเอียดดังกล่าวและมีมติให้นำข้อมูลกระทำผิดของเด็กและเยาวชนออกจากฐานข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากร ซึ่งกองทะเบียนประวัติอาชญากรได้นำคำวินิจฉัยดังกล่าวมากำหนดเป็นระเบียบในการคัดแยกประวัติกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจ ไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 32 การพิมพ์ลายนิ้วมือ ข้อ 1.11 รวมถึงปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 84 กำหนดว่า ห้ามมิให้เปิดเผยหรือนำประวัติกระทำผิดอาญาของเด็กและเยาวชนไปพิจารณาให้เป็นผลร้าย หรือเป็นการเลือกปฏิบัติอันไม่เป็นธรรมแก่เด็กหรือเยาวชนนั้น ไม่ว่าในทางใด ๆ ซึ่งปัจจุบันกองทะเบียนประวัติอาชญากรก็ไม่เปิดเผยข้อมูลกระทำผิดของเด็กและเยาวชนให้กับหน่วยงานใด ยกเว้นเป็นการประกอบดุลพินิจศาลเพื่อกำหนดวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน กองทะเบียนประวัติอาชญากรได้ทบทวนแล้วเห็นว่า เนื้อหาระเบียบดังกล่าวมีความครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว จึงเห็นควรให้คงระเบียบดังกล่าวไว้ดังเดิม

ในส่วนของระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีลักษณะที่ 32 การพิมพ์ลายนิ้วมือ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2561 ข้อ 4.3 ซึ่ง กสม. เห็นควรให้เพิ่มเติมระเบียบว่า “ซึ่งไม่ใช่การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน” กองทะเบียนประวัติอาชญากรพิจารณาแล้วเห็นว่า การเปิดเผยข้อมูลกระทำผิดของเด็กและเยาวชนนั้น ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 84 ได้กำหนดห้ามไว้ในการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งได้กล่าวไว้ถึงกรณีที่ห้ามมิให้เปิดเผยไว้ใน ข้อ 4.2 กองทะเบียนประวัติอาชญากรเห็นควรให้คงระเบียบดังกล่าวไว้ดังเดิม

ปัจจุบันเมื่อมีการขอตรวจสอบประวัติบุคคลจากหน่วยงานต่าง ๆ หากพบว่าข้อมูลประวัติของผู้ที่ถูกตรวจสอบเป็นเด็กและเยาวชนเคยกระทำผิดอาญา กองทะเบียนประวัติอาชญากรจะไม่เปิดเผยข้อมูลประวัติให้หน่วยงานที่ขอตรวจสอบ ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 84

4. เรื่อง สิทธิชุมชน กรณีกล่าวอ้างว่าการก่อสร้างคลังก๊าซแหลมใหญ่และท่าเทียบเรือของคลังก๊าซมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการประกอบอาชีพของชุมชนคลองน้อย (รายงานผลการตรวจสอบ ที่ 157/2559)

สาระสำคัญ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนขอให้ตรวจสอบ กรณีกล่าวอ้างว่าการก่อสร้างคลังก๊าซแหลมใหญ่และท่าเทียบเรือของคลังก๊าซมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการประกอบอาชีพของชุมชนคลองน้อย บริเวณหมู่ที่ 7 ตำบลแหลมใหญ่ อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม กสม. พิจารณาตรวจสอบแล้ว และมีมติให้สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาสมาทรสงคราม ซึ่งรับมอบอำนาจจากอธิบดีกรมเจ้าท่า พิจารณาเพิกถอนใบอนุญาตก่อสร้างท่าเทียบเรือขนาดไม่เกิน 500 ตันกรอส ของบริษัทแห่งหนึ่งในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม ภายใน 90 วัน เนื่องจากขัดต่อการประกาศกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมเมืองสมุทรสงคราม พ.ศ. 2558 ที่มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2558 อีกทั้งการดำเนินโครงการขาดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นและกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติที่รับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 57 มาตรา 66 และมาตรา 67 ซึ่งรับรองโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 มาตรา 4 ซึ่งสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาสมาทรสงคราม แจ้งว่า ไม่สามารถเพิกถอนใบอนุญาตให้ก่อสร้างท่าเทียบเรือดังกล่าวได้ เนื่องจากเห็นว่าการขออนุญาตก่อสร้างท่าเทียบเรือไม่ขัดกับผังเมืองรวมเมืองสมุทรสงคราม และการออกใบอนุญาตให้ก่อสร้างท่าเทียบเรือเป็นการกระทำโดยชอบแล้ว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาสมาทรสงคราม ไม่ดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

กสม. จึงกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนเรื่องดังกล่าวตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังนี้

- 1) จังหวัดสมุทรสงคราม และสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาสมาทรสงคราม ซึ่งรับมอบอำนาจจากอธิบดีกรมเจ้าท่า ควรพิจารณาเพิกถอนใบอนุญาตก่อสร้างท่าเทียบเรือขนาดไม่เกิน 500 ตันกรอส
- 2) องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมใหญ่ ในฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ควรพิจารณาเพิกถอนการต่อใบอนุญาตก่อสร้างอาคารคลังก๊าซ ของบริษัทดังกล่าว เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2559 เนื่องจากขัดต่อการประกาศกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมเมืองสมุทรสงคราม พ.ศ. 2558 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2558

รวมทั้งมีข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) คณะรัฐมนตรีควรทบทวนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2558 เรื่อง ขอบทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2552 (เรื่อง การทบทวนมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 1 สิงหาคม 2543 เรื่อง ทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติของประเทศไทย และมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ) ข้อ 10 ภายใต้อำนาจการว่า “การดำเนินการโครงการ หรือกิจการใด ๆ ของภาคเอกชนในพื้นที่ที่อยู่ในหรือใกล้พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (Ramsar Sites) อันส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนและส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ต้องมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) เพื่อประกอบการพิจารณาอนุญาตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย”

2) ขอให้คณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาแก้ไขประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ลงวันที่ 24 เมษายน 2555 ภายใต้อำนาจการว่า “การดำเนินการโครงการ หรือกิจการใด ๆ ของภาคเอกชนในพื้นที่ที่อยู่ในหรือใกล้พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (Ramsar sites) อันส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนและส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ดังกล่าว ต้องมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) เพื่อประกอบการพิจารณาอนุญาตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย”

3) ขอให้คณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาแก้ไขประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ 24 เมษายน 2555 ข้อ 20 ในส่วนของคำนิยามของคำว่า ทางหรือถนนที่จะสร้างและการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) นั้น ไม่ควรจำกัดตามคำนิยามตามพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 แต่ควรพิจารณาถึงขนาดและการใช้ประโยชน์ที่แท้จริงของถนนประกอบการพิจารณาด้วย

4) ขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณากำหนดมาตรการหรือแนวทางให้มีการบูรณาการการจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น (IEE) หรือจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ของโครงการใด ๆ ที่มีการดำเนินการตั้งแต่ 2 โครงการขึ้นไป เพื่อให้เกิดการวิเคราะห์ผลกระทบที่รอบด้านและนำไปสู่การกำหนดมาตรการการป้องกันปัญหาหรือผลกระทบที่จะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) ขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ. 2518 และหรือกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวม เพื่อให้กฎกระทรวงดังกล่าวมีผลใช้บังคับจนกว่าจะมีกฎกระทรวงฉบับใหม่ ออกมาใช้บังคับ ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดช่องว่างในการใช้บังคับกฎหมายผังเมือง

ความสำเร็จในการดำเนินงาน

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2562 รับทราบสรุปผลการพิจารณาต่อข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามที่กระทรวงคมนาคมเสนอ สรุปสาระสำคัญได้ว่า ได้หารือกับกระทรวงมหาดไทยในฐานะเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายของพระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ. 2518 ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้แจ้งผลการหารือว่า การใช้ประโยชน์ที่ดินต้องถือปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมเมืองสมุทรสงคราม พ.ศ. 2558 ที่กำหนดไว้ แม้บริษัทได้ยื่นขออนุญาตก่อสร้างท่าเทียบเรือก่อนกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมเมืองสมุทรสงคราม พ.ศ. 2558 มีผลใช้บังคับ และต่อมากรมเจ้าท่าได้ออกใบอนุญาตให้บริษัทปลูกสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำประเภทท่าเทียบเรือขนาดไม่เกิน 500 ตันกรอส ตามใบอนุญาต เลขที่ 5/2558 เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2558 ก็ได้มีผลทำให้กรณีดังกล่าวสามารถดำเนินการได้ เนื่องจากเป็นการอนุญาตภายหลังกฎกระทรวงฯ มีผลบังคับใช้แล้ว ต่อมากระทรวงคมนาคมได้สั่งการให้กรมเจ้าท่านำความเห็นทางกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย ไปพิจารณาดำเนินการตามกฎหมาย กฎ หรือระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัดแล้ว ปัจจุบันอยู่ระหว่างกรมเจ้าท่านำความเห็นทางกฎหมายของกระทรวงมหาดไทยไปพิจารณาเพิกถอนใบอนุญาตให้ปลูกสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำ

5. เรื่อง สิทธิทางเศรษฐกิจอันเกี่ยวเนื่องกับการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม กรณีกล่าวอ้างว่าคนกริตรายราย ย่อยไม่ได้รับอนุญาตให้ขึ้นทะเบียนเป็นเกษตรกรชาวสวนยางตามพระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2558 (รายงานผลการตรวจสอบ ที่ 893 - 895/2560)

สาระสำคัญ

เนื่องจากประกาศคณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนเกษตรกรชาวสวนยาง พ.ศ. 2558 กำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิยื่นขอขึ้นทะเบียนเกษตรกรชาวสวนยางว่า จะต้องมีส่วนยางซึ่ง (ก) ตั้งอยู่บนที่ดินที่ตนเองมีกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือ (ข) ตั้งอยู่บนที่ดินที่มีหนังสืออนุญาตการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ หรือ (ค) ตั้งอยู่บนที่ดินที่มีหนังสือรับรองของส่วนราชการที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่ว่าไม่เป็นที่หวงห้ามของทางราชการ หรืออยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรืออุทยานแห่งชาติ หรือป่าที่คณะรัฐมนตรีมีมติกำหนดให้เป็นป่าถาวรอันเป็นสมบัติของชาติ ส่งผลให้ผู้ร้องซึ่งเป็นผู้กริตรายรายย่อยในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ไม่ได้รับการขึ้นทะเบียนด้วยเหตุผลว่า ไม่มีเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์หรือเอกสารรับรองเกี่ยวกับที่ดินมายื่นประกอบการพิจารณาตามประกาศข้างต้นผู้ร้องจึงเห็นว่าประกาศดังกล่าวไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2558 ที่มุ่งให้เกิดการจัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม ยั่งยืน เพื่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยาง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา 4 ของพระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2558 กำหนดให้บุคคลสามารถขอขึ้นทะเบียนเป็นเกษตรกรชาวสวนยางได้มี 3 ประเภท ดังนี้ (1) เจ้าของสวนยาง ซึ่งมีสิทธิได้รับผลผลิตจากต้นยางในสวนยางนั้น โดยอาจจะเป็นผู้ทำสวนยางเอง หรือให้บุคคลอื่นเช่าที่ดินเพื่อทำสวนยางก็ได้ (2) ผู้เช่าหรือผู้ทำสวนยาง ซึ่งมีสิทธิได้รับผลผลิต จากต้นยางในสวนยางนั้น โดยในกรณีผู้ทำสวนยางนั้น อาจเป็นกรณีที่ทำสวนยางในที่ดินของบุคคลอื่นทั้งที่มีสัญญาเช่า หรือไม่มีสัญญาเช่า หรืออาจเป็นกรณีที่บุคคลดังกล่าวทำสวนยางในที่ดินหวงห้าม หรือที่ดินสาธารณะ แล้วแต่กรณี และทำสวนยางมาช้านาน หรือตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ (3) คนกริตราย ซึ่งมีสิทธิได้รับผลผลิตจากต้นยางในสวนยางนั้น โดยอาจจะเป็นเจ้าของ ผู้เช่าหรือผู้ทำสวนยาง แล้วแต่กรณี ที่กริตรายด้วยตนเองหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ ไม่หมายความรวมถึงผู้รับจ้างกริตรายรายย่อยที่รับค่าจ้างเป็นการตอบแทน ซึ่งคนกริตรายดังกล่าวอาจมีการเคลื่อนย้ายกริตรายไปตามพื้นที่หรือสวนยางต่าง ๆ ได้

ดังนั้น เนื้อหาของประกาศดังกล่าวจึงเป็นการกำหนดกฎหมายลำดับรองที่กระทบกระเทือนสิทธิของราษฎรที่จะประกอบอาชีพคนกริตรายรายย่อย ซึ่งมีสิทธิได้รับผลผลิตจากต้นยางในสวนยางนั้นตามนัยมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวเกินสมควร ทำให้กลุ่มบุคคลดังกล่าวไม่สามารถขอขึ้นทะเบียนเพื่อเป็นเกษตรกรชาวสวนยางตามกฎหมายดังกล่าวได้ จึงทำให้ไม่ได้รับโอกาสในการเข้าถึงบรรดาสิทธิต่าง ๆ ที่เกษตรกรชาวสวนยางเท่านั้นที่จะพึงมีพึงได้ตามที่พระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2558 กำหนด และเป็นการสร้างภาระ

เกินสมควรให้เกิดขึ้นแก่ราษฎร ก่อให้เกิดปัญหาความไม่เป็นธรรมในสังคม เป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลและไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและหลักสิทธิมนุษยชน

ความสำเร็จในการดำเนินงาน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ตามมาตรา 247 (1) และ (3) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และคณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทย ร่วมกันดำเนินการทบทวนและแก้ไขประกาศดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนเกษตรกรชาวสวนยางของกลุ่มคนกริตรายย่อยซึ่งมีสิทธิได้รับผลผลิตจากต้นยางในสวนยางนั้น ให้สอดคล้องกับเหตุผลและเจตนารมณ์ในการตราพระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2558 ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวควรคำนึงถึงหลักการมีส่วนร่วมของเกษตรกรชาวสวนยาง โดยเฉพาะข้อเสนอของคนกริตรายย่อยที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดให้ผู้ที่มีเอกสารรับรองเกี่ยวกับที่ดิน ซึ่งเป็นสวนยางที่ตั้งอยู่บนที่ดินที่มีหนังสือรับรองของคณะกรรมการชุมชนที่ตนเองเป็นสมาชิก และชุมชนนั้นได้รับการรับรองการมีอยู่ของชุมชนโดยคณะกรรมการหมู่บ้านหรือสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือสภาองค์กรชุมชน หรือคณะกรรมการประสานเพื่อจัดให้มีโฉนดชุมชน สามารถมีสิทธิยื่นขอขึ้นทะเบียนเกษตรกรชาวสวนยางได้โดยไม่ก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องในที่ดินดังกล่าวแต่อย่างใด และเพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนของกลุ่มคนกริตรายย่อยในระหว่างดำเนินการทบทวนและแก้ไขประกาศดังกล่าว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และคณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทย ควรพิจารณาให้การยางแห่งประเทศไทยช่วยเหลือเยียวยาคนกริตรายย่อยที่ถูกปฏิเสธไม่รับขึ้นทะเบียน และ/หรือที่ยังไม่ได้ขอขึ้นทะเบียนเป็นเกษตรกรชาวสวนยาง เพื่อให้กลุ่มบุคคลดังกล่าวสามารถเข้าถึงสิทธิและประโยชน์ของเกษตรกรชาวสวนยางได้ตามกฎหมาย จนกว่าจะมีการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนเกษตรกรชาวสวนยางขึ้นมาใหม่

โดยกรณีดังกล่าวสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ส่งเรื่องให้การยางแห่งประเทศไทยเร่งรัดการพิจารณาดำเนินการ ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการรวบรวมรายละเอียดข้อมูลของกลุ่มคนกริตรายย่อยที่ไม่มีเอกสารสิทธิเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล โดยกรณีดังกล่าวสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จะได้ติดตามผลการดำเนินการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่อง

6. เรื่อง สิทธิชุมชน กรณีเกษตรกรได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของปลาหมอสีคางดำ (รายงานผลการตรวจสอบ ที่ 171/2561)

สาระสำคัญ

กลุ่มเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงครามและจังหวัดเพชรบุรี ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของปลาหมอสีคางดำ ซึ่งเป็นสัตว์น้ำชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่ผู้ถูกร้องได้อนุญาตให้เอกชนนำเข้าจากต่างประเทศ และเนื่องจากปลาหมอสีคางดำได้กินสัตว์น้ำขนาดเล็กที่เกษตรกรได้ทำการเพาะเลี้ยงเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ จึงส่งผลกระทบต่อรายได้ในการประกอบอาชีพ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่า การแพร่ระบาดของปลาชนิดดังกล่าวมีผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ สิทธิทางเศรษฐกิจ และการประกอบอาชีพของประชาชนอันกระทบต่อสิทธิมนุษยชนซึ่งได้รับการรับรองไว้ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ICESCR)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มีมติให้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกัน หรือแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 (1) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 26 (1) ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กรมประมง และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

1) กรมประมง ควรแต่งตั้งคณะทำงานในระดับกรมเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับจังหวัดที่มีการแพร่ระบาดของปลาหมอสีคางดำอย่างรุนแรง ได้แก่ จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดเพชรบุรี โดยกำหนดให้มีผู้แทนจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัด ผู้แทนเกษตรกรหรือผู้ได้รับผลกระทบ และภาคเอกชนที่ประสงค์จะให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาและช่วยเหลือเกษตรกร ร่วมเป็นคณะทำงาน โดยให้มีการติดตามประเมินผลการแก้ไขปัญหาอย่างใกล้ชิด

2) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรพิจารณาให้การช่วยเหลือเกษตรกร โดยสนับสนุนงบประมาณเร่งด่วนให้กับกรมประมง (ผู้ถูกร้อง) เพื่อใช้แก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของปลาหมอสีคางดำ และการจัดการอื่นใดเพื่อนำปลาหมอสีคางดำไปกำจัด เช่น กำหนดให้มีการรับซื้อหรือจำหน่ายปลาหมอสีคางดำที่จับได้ในธรรมชาติ จนกว่าปัญหาการแพร่ระบาดในแหล่งน้ำธรรมชาติและบ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกรจะคลี่คลายเป็นต้น รวมทั้งอาจกำหนดแนวทางการเยียวยาเกษตรกรที่ประสบปัญหาภาวะขาดทุนจากผลกระทบของการแพร่ระบาดของปลาหมอสีคางดำเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน

3) กรมประมง ควรพิจารณาจัดให้มีกลไกหรือแผนปฏิบัติการป้องกันและควบคุมอย่างทันท่วงทีเพื่อรองรับกรณีสัตว์น้ำที่ได้รับอนุญาตให้นำเข้ามาในราชอาณาจักรนั้นเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานและก่อผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ และกำหนดวิธีการหรือแนวปฏิบัติในการควบคุมดูแลให้ผู้ได้รับอนุญาตนำเข้าสัตว์น้ำปฏิบัติตามเงื่อนไขการอนุญาตอย่างครบถ้วน รวมทั้งกำกับให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเฝ้าระวังตรวจสอบติดตามกับผู้ได้รับอนุญาตดังกล่าว และปฏิบัติตามกลไกหรือแผนปฏิบัติการและวิธีการควบคุมดังกล่าว

อย่างเคร่งครัด และพิจารณาดำเนินการกับผู้ได้รับอนุญาตในกรณีที่มีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการอนุญาตด้วย

ความสำเร็จในการดำเนินงาน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มีได้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 (1) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 26 (1) ไปยังกรมประมงและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งต่อมาได้รับรายงานผลการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แจ้งผลการดำเนินงาน ตามหนังสือที่ กษ 0220/2802 ลงวันที่ 17 พฤษภาคม 2561 ว่าได้ส่งเรื่องข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน เพื่อให้กรมประมงดำเนินการแล้ว และกรมประมง มีหนังสือที่ กษ 0519.5/7179 ลงวันที่ 6 กรกฎาคม 2561 แจ้งการดำเนินการของกรมประมงในการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของปลาหมอสีคางดำ** ดังนี้

1) แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของปลาหมอสีคางดำ ตามคำสั่งกรมประมงที่ 223/2561 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2561 โดยมีอธิบดีกรมประมงเป็นประธานกรรมการ และประมงจังหวัดในพื้นที่จังหวัดที่พบการแพร่ระบาดของปลาหมอสีคางดำ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นคณะกรรมการ และมีการรับฟังความคิดเห็นของเกษตรกร ชาวประมง และชุมชน เพื่อพิจารณาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา

2) พิจารณาให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของปลาหมอสีคางดำ จำนวนทั้งสิ้น 11,400,000 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการกำจัดปลาหมอสีคางดำที่แพร่ระบาดในบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งทะเลแบบธรรมชาติ และในแหล่งน้ำธรรมชาติให้ได้มากที่สุด ในระยะเวลาอันรวดเร็วและลดผลกระทบจากการระบาดของปลาหมอสีคางดำ

3) จัดให้มีกลไก หรือแผนปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการนำเข้าสัตว์น้ำต่างถิ่น โดยได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1) แต่งตั้งคณะกรรมการด้านความหลากหลายและด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ (IBC) พิจารณาให้ความเห็นประกอบการขออนุญาตเพื่อนำเข้าสัตว์น้ำต่างถิ่น เพื่อเฝ้าระวัง ตรวจสอบ ติดตามผู้ได้รับอนุญาต

3.2) ออกประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ลงวันที่ 9 มกราคม 2561 เรื่อง กำหนดชนิดสัตว์น้ำที่ห้ามนำเข้า ส่งออก นำผ่าน หรือเพาะเลี้ยง พ.ศ. 2561 โดยกำหนดให้ปลาหมอสีคางดำ (Sarotherodon melanotheron) ปลาหมอมายัน (Cichlasoma urophthalmus) และปลาหมอปัตเตอร์ (Heterotilapia buttikoferi) เป็นสัตว์น้ำที่ห้ามนำเข้า ส่งออก นำผ่าน หรือเพาะเลี้ยง เว้นแต่จะได้รับจากอธิบดีกรมประมง หรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2561

หมายเหตุ **

การดำเนินงานของกรมประมงทั้งหมด เกิดขึ้นก่อน กสม. มีรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

7. เรื่อง สิทธิคนพิการ กรณีกล่าวอ้างว่า สายการบินเลือกปฏิบัติต่อผู้โดยสารด้วยเหตุแห่งความพิการ (รายงานผลการตรวจสอบ ที่ 312 - 313/2561)

สาระสำคัญ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) เห็นสมควรพิจารณากรณีที่ปรากฏเป็นข่าวในสื่อมวลชนว่ามีผู้เขียนข้อความลงในสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (Facebook) กล่าวอ้างว่าผู้เขียนและสามีซึ่งป่วยเป็นอัมพาตได้ใช้บริการสายการบินแห่งหนึ่งปรากฏว่า เมื่อเครื่องบินถึงปลายทางและจอดในบริเวณที่ไม่มีสะพานเทียบเครื่องบิน รวมถึงไม่มีเครื่องมือหรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้โดยสารที่นั่งบนเก้าอี้รถเข็น (wheelchair) ผู้เขียนจึงเสนอให้สายการบินมีรถอำนวยความสะดวกสำหรับผู้โดยสารที่นั่งบนเก้าอี้รถเข็นโดยเฉพาะ แต่พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินแจ้งว่าสายการบินมีนโยบายไม่รับผู้โดยสารที่ไม่สามารถเดินทางเพียงลำพังได้ เนื่องจากสายการบินไม่มีอุปกรณ์ช่วยเหลือ ซึ่ง กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีดังกล่าวเป็นการเลือกปฏิบัติต่อผู้โดยสารด้วยเหตุแห่งความพิการ ซึ่งต่อมาผู้ร้องทั้งสองได้ร้องเรียนต่อ กสม. กล่าวอ้างว่า ได้จองบัตรโดยสารเครื่องบินของสายการบินแห่งดังกล่าวพร้อมด้วยผู้ร่วมเดินทางรวม 8 คน เมื่อผู้ร้องที่ 1 แสดงตนเพื่อขึ้นเครื่อง ปรากฏว่า พนักงานต้อนรับภาคพื้นดินของสายการบินไม่อนุญาตให้ผู้ร้องที่ 1 เดินทางโดยไม่มีผู้ร่วมเดินทางด้วย และผู้ร้องที่ 2 ก็ถูกปฏิเสธการเดินทางด้วยเหตุผลเดียวกันทำให้ผู้ร้องต้องซื้อบัตรโดยสารใหม่จากสายการบินอื่น ซึ่งได้รับอนุญาตให้เดินทางและให้บริการที่แตกต่างจากสายการบินดังกล่าว ผู้ร้องทั้งสองเห็นว่า การกระทำดังกล่าวเป็นการเลือกปฏิบัติต่อผู้ร้องทั้งสองด้วยเหตุแห่งความพิการอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามหลักสิทธิมนุษยชนตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ข้อ 9 กำหนดให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่เหมาะสม โดยให้องค์กรภาคเอกชนจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่เปิดหรือจัดหาแก่สาธารณะโดยคำนึงถึงแง่มุมด้านการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการสำหรับคนพิการ ซึ่งข้อเท็จจริงปรากฏว่าสายการบินได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการแล้ว แต่วิธีการเข้าถึงไม่สะดวก เนื่องจากมีขั้นตอนแจ้งล่วงหน้าซึ่งผู้ร้องทั้งสองและคนพิการส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงหลักเกณฑ์ดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตาม กรณีนี้ยังไม่อาจรับฟังได้ว่าสายการบินเลือกปฏิบัติต่อผู้ร้องทั้งสองด้วยเหตุแห่งความพิการ

กสม. จึงมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการเยียวยาความเสียหาย และข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง ตามมาตรา 247 (1) และ (3) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และมาตรา 26 (1) และ (3) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1) ให้บริษัท สายการบิน ดังกล่าว ดำเนินการเยียวยาผู้ร้องทั้งสอง ตามความเสียหายที่เกิดขึ้น และให้แจ้งเงื่อนไขการให้บริการต่าง ๆ แก่ผู้พิการให้มีความชัดเจนก่อนออกเดินทาง 48 ชั่วโมง นอกจากนี้ ควรจัด

ให้มีการอบรมผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจและตระหนักถึงสิทธิคนพิการในการเข้าถึงบริการสาธารณะ รวมทั้งวิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับคนพิการ

2) กระทรวงคมนาคม และกรมท่าอากาศยาน

2.1) ด้านข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
กำหนดว่า กระทรวงคมนาคมควรดำเนินการในการจัดให้มีระเบียบและแนวปฏิบัติในการให้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำสำหรับคนพิการให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน และควรเป็นหน่วยงานกลางในการประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายคนพิการให้เข้ามามีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นต่อกิจการการขนส่งสาธารณะทางอากาศยาน และกรมท่าอากาศยานควรดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยคนพิการ

2.2) ด้านข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ หรือคำสั่ง กระทรวงคมนาคม โดยสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย ควรเสนอให้มีระเบียบเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้โดยสารที่พิการในการเข้าถึงบริการขนส่งสาธารณะ โดยเฉพาะสายการบินต้นทุนต่ำ และกรมท่าอากาศยาน และบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ควรเสนอให้มีการแก้ไขกฎหมายให้มีเก้าอี้รถเข็นในห้องโดยสาร (cabin wheelchair) และอุปกรณ์ยกคนพิการที่ใช้รถเข็นขึ้นเครื่องบิน (hydraulic lift)

ความสำเร็จในการดำเนินงาน

จากข้อเสนอแนะของ กสม. สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย แจ้งว่า ได้ดำเนินการจัดทำร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวแล้ว และกรมท่าอากาศยาน แจ้งว่า ขณะนี้สายการบินในสังกัดของกรมท่าอากาศยานมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการสำหรับบุคคลที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษตามที่กฎหมายกำหนดอยู่แล้ว และมีแนวปฏิบัติในการให้บริการแก่บุคคลที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ในการเดินทางทางอากาศ นอกจากนี้ บริษัท สายการบิน ผู้ถูกร้องแจ้งว่า ได้เชิญผู้ร้องมาเป็นวิทยากรให้แก่บริษัทฯ ในหลักสูตรสิทธิและความเสมอภาคของคนพิการและการให้บริการสำหรับผู้โดยสารทุกคน รวมถึงได้จัดทำคู่มือการให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่คนพิการแต่ละประเภทและผู้สูงอายุเพื่อเป็นแนวปฏิบัติแก่พนักงานแล้ว

8. เรื่อง สิทธิในชีวิตและร่างกาย อันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิผู้บริโภค กรณีคัดค้านการต่ออายุใบสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายพาราควอต (paraquat) ของกรมวิชาการเกษตร (รายงานผลการตรวจสอบ ที่ 31/2562)

สาระสำคัญ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนจากสมาคมสหพันธ์องค์กรผู้บริโภคและมูลนิธิเพื่อผู้บริโภคเพื่อขอให้ตรวจสอบกรณีกล่าวอ้างว่า เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2560 กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการต่อใบอายุใบสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายพาราควอต (paraquat) ซึ่งเป็นสารเคมีที่ใช้ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชในภาคการเกษตรและเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 โดยไม่รอผลการพิจารณาของคณะกรรมการวัตถุอันตรายที่อาจจะประกาศห้ามใช้ ซึ่งจะนำไปสู่การขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายพาราควอตเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 โดย กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีดังกล่าวมีประเด็นการพิจารณาเกี่ยวกับสิทธิในชีวิตและร่างกาย อันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิของผู้บริโภค ดังนี้ 1) การกำหนดนโยบายของรัฐที่มีผลต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่าย แต่มีปัญหาในด้านการบริหารจัดการข้อมูลทางวิชาการ การขาดการรับฟังความคิดเห็น จึงเกิดการทับซ้อนและขาดความเชื่อมโยงทางข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้ไม่สามารถกำกับดูแลและควบคุมการใช้พาราควอตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมไปถึงวัตถุอันตรายอื่น ๆ เช่น คลอร์ไพริฟอส (สารกำจัดวัชพืช) และไกลโฟเซต (สารเคมีกำจัดแมลง) 2) กลไกการควบคุมวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ไม่ครอบคลุมทุกประเด็นปัญหา โดยเฉพาะมิติด้านการเกษตรที่ต้องดำเนินการควบคู่กับมิติด้านการคุ้มครองผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการใช้พาราควอตในภาคการเกษตร มีผลโดยตรงต่อสุขภาพอนามัยและวิถีชีวิตของเกษตรกรและประชาชนทั่วไป จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องดำเนินการกำหนดนโยบาย มาตรการหรือกลไกต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกัน ทั้งในส่วนของเกษตรกร ผู้บริโภค สิ่งแวดล้อม และการเยียวยาตามกฎหมายอย่างเหมาะสมหากมีความเสียหายเกิดขึ้น ดังนั้น จากประเด็นพิจารณาข้างต้น เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคและเพื่อประโยชน์สาธารณะ และเกิดการแก้ไขปัญหาการใช้พาราควอตในภาคการเกษตรในระยะยาวอย่างยั่งยืนในทุกมิติ กสม. จึงได้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 (3) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 26 (3) และมาตรา 42 ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) คณะกรรมการวัตถุอันตรายซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ควรกำหนดให้พาราควอตเป็นวัตถุอันตรายประเภทที่ 4 ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 18 โดยห้ามมิให้มีการผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครอง

2) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควรแก้ไขปัญหาการใช้สารเคมีทางการเกษตรทุกชนิดในระยะยาว โดยการจัดทำมาตรการและกรอบระยะเวลาที่ชัดเจนในการควบคุมการใช้หรือการเลิกใช้สารเคมีในภาคการเกษตรทุกชนิดที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ทางวิทยาศาสตร์บ่งบอกถึงอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนและสิ่งแวดล้อม ในขณะที่เดียวกันจะต้องพัฒนาทางเลือกด้านสารชีวภาพและเทคโนโลยีชีวภาพเพื่อการเกษตรที่ยั่งยืนสำหรับเกษตรกรอย่างเป็นระบบและจริงจัง

3) คณะรัฐมนตรีควรจัดให้มีกฎหมายเฉพาะว่าด้วยการควบคุมสารเคมีทางการเกษตร โดยพิจารณาประกอบร่างพระราชบัญญัติความปลอดภัยจากการใช้สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช พ.ศ. ซึ่งจัดทำโดยคณะทำงานขับเคลื่อนมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ กลุ่มมติเกษตรและอาหารปลอดภัย ภายใต้คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนและติดตามมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ร่วมกับเครือข่ายด้านสาธารณสุขและองค์กรภาคประชาสังคม

ความสำเร็จในการดำเนินงาน

1) สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานหลักรับเรื่องนี้ไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อเสนอแนะดังกล่าว โดยให้กระทรวงสาธารณสุขสรุปผลการพิจารณาผลการดำเนินการดังกล่าวในภาพรวมแล้วส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

2) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมวิชาการเกษตร และกระทรวงอุตสาหกรรม แจ้งผลดำเนินการสอดคล้องกันว่า คณะกรรมการวัตถุอันตราย ในการประชุม เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2561 มีมติให้จำกัดการใช้วัตถุอันตรายพาราควอต คลอร์ไพริฟอส และไกลโฟเซตแล้ว โดยให้ความเห็นชอบร่างประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อจำกัดการใช้พาราควอต คลอร์ไพริฟอส และไกลโฟเซต ซึ่งร่างประกาศฯ ได้กำหนดให้เกษตรกรผู้ใช้สารจะต้องผ่านการอบรม กำหนดหน้าที่ของผู้ขาย กำหนดชนิดและพื้นที่ใช้สาร ให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขาย ต้องแจ้งข้อมูลให้ทราบ เป็นต้น มอบหมายกรมวิชาการเกษตรเร่งดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการเร่งรัดขยายการทำเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) หรือเกษตรอินทรีย์ (Organic Farming) ให้ครอบคลุมทั่วประเทศให้ได้ภายใน 2 ปี และร่วมกับหน่วยงานภาควิชาการหรือภาคเอกชน ศึกษาวิจัยหาแนวทางการกำจัดวัชพืชและศัตรูพืช และแนะนำเกษตรกรให้ใช้สารชีวภัณฑ์ในการกำจัดศัตรูพืชเพื่อเป็นการลดการใช้สารเคมีให้ได้ภายใน 2 ปี เช่นกัน และให้ดำเนินการเผยแพร่ ให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการใช้สาร การใช้เครื่องพ่นสาร อุปกรณ์ป้องกันที่เหมาะสม การฝึกอบรมจะต้องทำให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม โดยจะต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการ ขั้นตอน ระยะเวลา และเป้าหมายอย่างชัดเจน

9. เรื่อง สิทธิชุมชน กรณีกล่าวอ้างว่าโรงงานแปรรูปน้ำยางพาราปล่อยน้ำเสียลงสู่คลองสาธารณะ (รายงานผลการตรวจสอบ ที่ 58/2562)

สาระสำคัญ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนขอให้ตรวจสอบกรณีชาวบ้านผู้มีบ้านพักอาศัยบริเวณใกล้เคียงกับโรงงานแปรรูปน้ำยางพาราแห่งหนึ่ง ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลนาเมืองเพชร อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง โดยเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2558 น้ำเสียที่เกิดจากการประกอบกิจการโรงงานแปรรูปน้ำยางพาราของผู้ถูกร้องไหลลงสู่คลองสาธารณะทำให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงได้รับความเดือดร้อนไม่สามารถประกอบอาชีพประมงได้ พิษผลทางการเกษตรได้รับความเสียหาย ระบบนิเวศในลำน้ำได้รับผลกระทบ เกิดปัญหาน้ำเน่าเสียส่งกลิ่นเหม็น และปลาตายจำนวนมาก

กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่าหลังเกิดเหตุ น้ำเสียไหลลงคลองสาธารณะ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดตรังมีคำสั่งให้โรงงานของผู้ถูกร้องหยุดประกอบกิจการชั่วคราวและสั่งการให้แก้ไขปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสีย รวมถึงมีข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้จ่ายค่าชดเชยเยียวยาผลกระทบให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบแล้วจำนวน 24 ราย รวมทั้งได้สนับสนุนงบประมาณในการฟื้นฟูคลองสาธารณะแล้ว แต่จากการตรวจสอบปรากฏว่าไม่มีหน่วยงานใดในพื้นที่แจ้งว่าได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ดังกล่าวซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ดังนั้น กสม. จึงมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน และข้อเสนอมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 (1) และ (3) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 26 (1) และ (3) ประกอบมาตรา 36 และมาตรา 42 ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. จังหวัดตรังควรประเมินความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากเหตุการณ์ดังกล่าว และเรียกค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนจากแหล่งกำเนิดมลพิษ ภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้
2. จังหวัดตรังควรจัดตั้งกลไกเพื่อเฝ้าระวังกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ใกล้คลองสาธารณะหรือกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมที่มีความเสี่ยงที่จะมีการรั่วไหลของน้ำเสียหรือมลพิษจากโรงงาน และกำกับให้สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดตรังตรวจสอบและกำกับดูแลการประกอบกิจการของโรงงานแปรรูปน้ำยางพาราให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดอย่างเคร่งครัด
3. เทศบาลตำบลนาเมืองเพชร ควรเพิ่มมาตรการที่จำเป็นในการตรวจสอบและกำกับดูแลการประกอบกิจการโรงงานของโรงงานแปรรูปน้ำยางพาราและโรงงานที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบมิให้สร้างผลกระทบหรือเหตุเดือดร้อนรำคาญต่อประชาชน ชุมชน และสิ่งแวดล้อม ในลักษณะเดียวกันนี้อีก

4. บริษัทผู้ประกอบกิจการโรงงานแปรรูปน้ำยางพารา ควรนำหลักการชี้แนะเรื่องสิทธิมนุษยชนสำหรับธุรกิจตามกรอบงานองค์การสหประชาชาติมาใช้ในการประกอบกิจการ

ความสำเร็จในการดำเนินงาน

ภายหลัง กสม. ได้มีรายงานตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนกรณีดังกล่าว (เมื่อเดือนมีนาคม 2562) จังหวัดตรัง โดยสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดตรังมีหนังสือแจ้งกลับเมื่อเดือนกันยายน 2562 ว่า ได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของ กสม. แล้ว โดยได้เตือนให้บริษัทผู้ประกอบกิจการโรงงานแปรรูปน้ำยางพาราเพิ่มความระมัดระวังเป็นพิเศษ หรือมีมาตรการป้องกันน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียให้มีคุณลักษณะเป็นไปตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดมาตรฐานการควบคุมการระบายน้ำทิ้งออกจากโรงงาน พ.ศ. 2560 ซึ่งปัจจุบันโรงงานได้มีการแก้ไขปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียเรียบร้อยแล้ว นอกจากนี้ยังได้กำชับให้โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ใกล้คลองสาธารณะหรือโรงงานกลุ่มเสี่ยงเป็นประจำอย่างต่อเนื่องโดยได้รับความร่วมมือจากชุมชนข้างเคียง ด้านเทศบาลตำบลนาเมืองเพชร แจ้งว่าบริษัทผู้ประกอบกิจการโรงงานแปรรูปน้ำยางพาราได้สนับสนุนงบประมาณจำนวน 1.5 ล้านบาท แก่เทศบาลฯ เพื่อฟื้นฟูคลองสาธารณะ ขณะที่บริษัทฯ แจ้งว่าได้ดำเนินการแก้ไขกรณีน้ำเสียไหลลงสู่คลองสาธารณะแล้ว ทั้งยังสนับสนุนงบประมาณเพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชน เช่น การปล่อยลงสู่คลองสาธารณะ ทำฝายกั้นน้ำ ขุดลอกคูคลอง และชดเชยค่าเสียหายให้แก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบ

10. เรื่อง สิทธิชุมชน อันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิในสุขภาพและการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมกรณีกล่าวอ้างว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมในการจ่ายค่าชดเชยให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบด้านเสียงจากท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ (รายงานผลการตรวจสอบ ที่ 283/2562)

สาระสำคัญ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนที่ 164/2559 ลงวันที่ 10 มีนาคม 2559 กรณีผู้ร้องและชาวบ้านจำนวนมากกว่า 500 ราย อาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 10 หมู่ที่ 11 และหมู่ที่ 18 ตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ได้รับความเดือดร้อนจากเสียงเครื่องบินของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ซึ่งเมื่อปี 2549 กรมควบคุมมลพิษและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เคยสำรวจพื้นที่ดังกล่าว โดยกำหนด ให้เป็นพื้นที่แนวเส้นเสียงที่ได้รับการชดเชยตามมาตรการที่หน่วยงานของรัฐกำหนด แต่เมื่อมีการสำรวจตามมติ ครม. เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2550 และวันที่ 31 สิงหาคม 2553 ส่งผลให้พื้นที่ของผู้ร้องและชุมชนอยู่นอกแนวเส้นเสียงและไม่ได้ได้รับความเป็นธรรมในการชดเชยเยียวยาความเสียหายแม้ว่าอาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกันกับผู้ได้รับความช่วยเหลือ

กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีที่ผู้ร้องและชาวบ้านจะได้รับการชดเชยเยียวยานั้น ต้องผ่านการตรวจวัดระดับเสียงในหน่วย NEF และผ่านการพิจารณาของคณะทำงานด้านเทคนิคการตรวจวัดระดับเสียง มีค่ามากกว่า 30 NEF และต้องเข้าพื้นที่ตรวจวัดเป็นรายการณี และต่อมาแม้ว่าจะปรากฏข้อเท็จจริงว่าในเดือน ส.ค. - ก.ย. ปี 2561 บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (ผู้ถูกร้อง) ได้เข้าไปดำเนินการตรวจวัดเสียงและแจ้งว่าจะอนุมัติจ่ายเงินชดเชยผู้ได้รับผลกระทบบางรายเป็นการเฉพาะ แต่ปัจจุบันยังไม่จ่ายเงินชดเชยและตรวจวัดเสียงเพิ่มเติมให้ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด ทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติที่แตกต่างกันต่อบุคคลหรือชุมชนเดียวกัน นอกจากนี้ยังพบว่าอากาศยานมีมลพิษทางเสียงไม่เท่ากันและบางครั้งมีโอกาสบินออกนอกเส้นทางแนวเส้นเสียงที่กำหนด ดังนั้นการสำรวจเพื่อตรวจวัดเสียงใน 1 วัน จึงไม่สะท้อนผลกระทบที่เกิดขึ้นจริง รวมทั้งยังไม่มีมาตรการอื่นใดที่ตรวจสอบระดับมลพิษทางเสียงหรือเส้นทางการบินของอากาศยานแต่ละลำว่าอยู่ในระดับหรือแนวเขตเส้นเสียงที่กำหนดหรือไม่ จึงไม่สามารถระบุตัวผู้ได้รับผลกระทบทางเสียงเพื่อดำเนินการชดเชยเยียวยาอย่างเหมาะสม กรณีดังกล่าวเป็นการละเลยการกระทำซึ่งกระทบต่อสิทธิในสุขภาพตลอดจนเสรีภาพในเคหสถาน และเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

กสม. จึงมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน และข้อเสนอมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 (1) และ (3) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 26 (1) และ (3) ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน คือ 1) กระทรวงคมนาคมและบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (ผู้ถูกร้อง) ควรเร่งรัดพิจารณาแนวทางหรือมาตรการในการตรวจสอบและติดตามผลของมลพิษทางเสียงจากการดำเนินงานของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ และวิธีการตรวจวัดระดับเสียงที่มีความเหมาะสมและรวดเร็ว 2) บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (ผู้ถูกร้อง) ในฐานะหน่วยงานที่ดำเนินกิจการอันมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน ควรพัฒนาโครงการรับเรื่องร้องเรียนของผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงาน

2) มาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ให้บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (ผู้ถูกร้อง) ควรปฏิบัติตามหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (UN Guiding Principles on Business and Human Rights : UNGPs) โดยดำเนินการประเมินผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนทั้งที่เกิดขึ้นแล้วและที่อาจเกิดขึ้นได้ ผ่านการจัดทำการตรวจสอบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence)

ความสำเร็จในการดำเนินงาน

บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (ทอท.) แจ้งว่า ได้ปฏิบัติตามแนวทาง หรือมาตรการรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ดังนี้

1. ขยายกรอบการชดเชยเยียวยา เพื่อดำเนินการตรวจวัดระดับเสียงในหน่วย NEF เป็นรายกรณีไปตามมติ ครม. เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2556 ตามขั้นตอนตามลำดับ
2. มีกลไกรับเรื่องร้องเรียนและเยียวยาโดยจัดตั้งศูนย์ประสานงานแก้ไขปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการชี้แจงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเสียงที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของท่าอากาศยาน ร่วมกับคณะทำงานด้านเทคนิคการตรวจวัดระดับเสียง ต่อประชาชน
3. สำรวจประเมินและการจ่ายค่าชดเชยเยียวยาแก่ผู้ร้องไปแล้ว เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2562
4. กรณีชาวบ้านจำนวนมากกว่า 500 ราย ต้องดำเนินการตามข้อ 1 ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการรอติดตั้งเครื่องวัดเสียงเพิ่มเติมกว่า 1,000 ราย และแจ้งว่าทาง ทอท. อยู่ระหว่างการศึกษาการประเมินผลกระทบที่เกี่ยวข้อง (โครงการก่อสร้างทางวิ่งเส้นที่ 3 และ 4 ทสภ.) ซึ่งหากผลการศึกษาพบว่าชาวบ้านจำนวนมากกว่า 500 ราย ดังกล่าว อยู่ในพื้นที่ตามแผนที่แสดงเส้นเท่าระดับเสียง (NEF) กรณีเปิดใช้ 3 และ 4 ทางวิ่ง ร่วมกับการปิดทางวิ่งทุกกรณีที่ได้รับผลกระทบด้านเสียงเพิ่มเติมจากที่ดำเนินการชดเชยอยู่ในปัจจุบัน และผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมฯ (คชก.) และ ครม. มีมติเห็นชอบแล้ว ทอท. จะดำเนินการตามมาตรการแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านเสียงฯ ทันทันทีโดยไม่ต้องตรวจวัดระดับเสียงในหน่วย NEF ซึ่งจะดำเนินการได้เร็วขึ้น

11. เรื่อง ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน กรณีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน (รายงานผลการตรวจสอบ ที่ 6/2560)

สาระสำคัญ

โดยที่ประเทศไทยมีที่ตั้งเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมต่อกับกลุ่มเศรษฐกิจในทวีปเอเชียและเป็นจุดยุทธศาสตร์ของกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทั้งด้านการผลิต การค้า การขนส่งและการส่งออก รัฐบาลจึงมุ่งเชื่อมโยงประเทศไทยเข้ากับกลุ่มประเทศอาเซียนและเอเชีย โดยการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งใช้ชื่อว่าโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) โดยมีการร่างพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ซึ่งเป็นการพัฒนากฎหมายอันเป็นปัจจัยหลักที่จะนำไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาดังกล่าว

ทั้งนี้ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ได้มีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ... ในวาระที่ 1 เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2560 ซึ่งร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้มีการยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การมีส่วนร่วมของประชาชน และการกระจายอำนาจ อีกทั้งกระบวนการจัดทำร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังขาดการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนผู้มีส่วนได้เสียอย่างทั่วถึงและขาดการศึกษาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้าน อันอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน ดังนั้นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงมีมติให้ดำเนินการศึกษากรณีร่างพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ... เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ 11/2562 เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2560 โดยพบประเด็นซึ่งมีปัญหาควรพิจารณา ได้แก่ 1) กระบวนการมีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบของกฎหมายไม่กว้างขวางเพียงพอ 2) การเปิดช่องให้มีการบังคับใช้กฎหมายอื่นซึ่งขาดหลักประกันด้านนิติธรรมในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน 3) ปัญหาการจัดทำผังเมืองโดยคำนึงถึงประชาชนและความยั่งยืน 4) ข้อห่วงกังวลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ดังนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ 43/2560 เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2560 จึงมีมติให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และข้อเสนอในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 247 (3) ไปยังรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี โดยเสนอให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้อาจได้รับผลกระทบจากร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวและจากนโยบายการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกและผู้มี

ส่วนได้เสียในระดับพื้นที่เพิ่มเติมและครบถ้วนรอบด้าน การเสนอให้คำนึงถึงการเข้าใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอื่น นอกเหนือจากการที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมซึ่งควรดำเนินการเท่าที่จำเป็น เป็นไปตามกระบวนการขั้นตอนของกฎหมาย รวมทั้งจะต้องชดเชยเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรม การเสนอให้คำนึงว่าการเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมายใด ๆ จะไม่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพและกระบวนการมีส่วนร่วม ที่มีอยู่ในกฎหมายว่าด้วยการนั้น การเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการโดยคำนึงถึงหลักการคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของประชาชนตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กติการะหว่าง ประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งกำหนดหลักการรับรองสิทธิในการกำหนดการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและโมคทรัพย์บนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน รวมทั้งเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบสหประชาชาติหลังปี 2558 – 2573 (Sustainable Development Goals – SDGs post – 2015 – 2030) ที่ประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติรวมทั้งประเทศไทยได้ให้ คำมั่นไว้เพื่อมุ่งหมายไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 17 เป้าหมาย โดยเฉพาะในเป้าหมายที่ 2 การยุติความหิวโหย การส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 9 การส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืนและ เป้าหมายที่ 11

ความสำเร็จในการดำเนินงาน

นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี ได้สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีโดยมอบหมายให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทยกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสำนักงานเพื่อการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิ-มนุษยชนแห่งชาติ เพื่อนำเสนอข้อมูล แก่คณะรัฐมนตรีต่อไป ซึ่งภายหลังจากการดำเนินการดังกล่าว คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2561 รับทราบสรุปผลการพิจารณาดำเนินการตามที่หน่วยงาน ต่าง ๆ ได้นำเสนอ โดยมีความเห็นต่อข้อเสนอแนะของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ อาทิ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอไปปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติมาตรา 37 โดยตัดข้อความ “(7) กฎหมายว่าด้วยการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา” เพื่อเป็นการจำกัดอำนาจ การอนุมัติ อนุญาต ให้สิทธิ ให้สัมปทาน ออกใบอนุญาต ให้ความเห็นชอบรับจดทะเบียนหรือรับแจ้งของ คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และปรับปรุงร่างมาตรา 43 โดยตัดข้อความ “(9) กฎหมาย ว่าด้วยการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา” เพื่อเป็นการจำกัดอำนาจอนุมัติ อนุญาต ออกใบอนุญาต หรือ

ให้ความเห็นชอบและเป็นผู้มีอำนาจในการรับจดทะเบียนหรือรับแจ้งตามกฎหมายของเลขานุการ เพียงเท่าที่ กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ.

คณะกรรมการวิสามัญร่างพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ได้นำข้อคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอไปปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติมาตรา 31 โดยตัดคำว่า “(1) มิให้นำกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองมาใช้บังคับแก่การจัดทำแผนผังนั้น และเพิ่มคำว่า “ (1) ให้ดำเนินการตามหลักวิชาการผังเมือง” ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำแผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดินและแผนผังการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคเป็นไปโดยถูกต้องและสอดคล้องตามหลักวิชาการผังเมืองที่ดีและมี ประสิทธิภาพ อีกทั้งให้นำข้อความตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 47/2560 โดยให้ยึดหลักการ คุ่มครอง เคารพ และเสียยา ให้แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบตามหลักการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิชนในบริบทของ การประกอบธุรกิจ และสิทธิตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย” อีกทั้งในการจัดทำผังเมืองตามร่างพระราชบัญญัติ ฯ และตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 47/2560 กำหนดให้เชื่อมโยงกับแผนการใช้ประโยชน์ใน ที่ดินและแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคของพื้นที่ต่อเนื่องกับระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ ภาคตะวันออก เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับประโยชน์สูงสุดและให้การใช้พื้นที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นแนวคิดและ หลักการในการจัดทำผังเมืองที่ดี